

Nazal Provokasyon Testi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Nazal Provokasyon Testi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26442>

Özet

Nazal Provokasyon Testi (NPT), özellikle **alerjik rinit** tanısında ve nazal alerji duyarlılığının değerlendirilmesinde kullanılan önemli bir in vivo klinik prosedürdür. Bu test, hastanın nazal mukozasına spesifik bir alerjenin kontrollü bir şekilde uygulanması ve ardından ortaya çıkan fizyolojik reaksiyonların (semptomlar ve objektif ölçümler) değerlendirilmesini içerir. Müge Özcan tarafından 2006 yılında Türkiye Klinikleri Dergisi'nde sunulan bu çalışmada, NPT'nin klinik uygulamaları, metodolojisini ve tanısal değerini detaylıca incelemek üzere geliştirilmiştir. NPT, hastaların belirli alerjenlere karşı gösterdiği **nazal hiperreaktivite** düzeyini ölçerek, tedavinin planlanması ve immünoterapiye uygunluğunun belirlenmesi açısından kritik bilgiler sağlar.

Ölçek çetidi olarak "Geliştirme" kategorisinde yer alan bu çalışmada, NPT'nin standartlaştırılması ve Türkiye'deki klinik uygulamalara entegre edilmesine yönelik önemli bir referans sunmaktadır. Test, geleneksel deri prick testleri veya serum spesifik immünoglobulin E (IgE) ölçümleri ile birlikte kullanıldığında, alerjik hastaların lokal nazal manifestasyonunu doğrudan saptama avantajı sunar.

Anahtar Kelimeler

Nazal Provokasyon Testi, **Alerjik Rinit**, Nazal Hiperreaktivite, İmmünoloji, **Rinoloji**, Alerjen, Türkiye Klinikleri.

Yazarlar

Müge Özcan

Amaç

Nazal Provokasyon Testi'nin temel amacı, bireylerin nazal mukozalarının çevresel veya spesifik alerjenlere karşı gösterdiği duyarlılık derecesini ve fizyolojik reaksiyon tipini ölçmektir. Bu test, özellikle anamnez ve diğer genel alerji testlerinin kesin sonuç vermediği durumlarda, nazal semptomların kaynağını kesinleştirmek için hayati öneme sahiptir.

Özcan (2006) tarafından geliştirilen ve incelenen bu metodoloji, spesifik alerjenlerin neden olduğu burun tıkanıklığı, akıntısı ve hapşırma gibi semptomları objektif ve sübjektif kriterlerle derecelendirerek, **alerjik rinit** tanısını desteklemeyi ve hastaların şiddetini belirlemeyi hedefler. Ayrıca, NPT sonuçları, hastanın immünoterapi gibi ileri tedavi yöntemlerine uygunluğunu değerlendirmede birincil araçlardan biri olarak kabul edilir.

Yapı (Ölçülen Kavram)

NPT, psikolojik bir yapıdan ziyade, **nazal mukoz**a yüzeyindeki spesifik bir immünolojik reaksiyonun fizyolojik göstergelerini ölçer. Ölçülen temel yapı, alerjenle karşılaşımında mast hücrelerinden salınan medyatörlerin (özellikle **histamin**) etkisiyle ortaya çıkan inflamatuvar yanıtın ve vasküler değişikliklerin derecesidir.

Bu test, iki ana bileşeni değerlendirir: 1) **Spesifik Duyarlılık**: Uygulanan alerjene karşı IgE aracılı reaksiyonun varlığı ve şiddeti. 2) **Nazal Hiperreaktivite**: Nazal mukozanın spesifik olmayan iritanlara veya düşük doz alerjenlere karşı aşırı tepki verme eğilimi. NPT, bu fizyolojik yanıtları haptürme sayısı, burun akıntısı miktarı, nazal hava akımı (rinomanometri ile ölçülür) ve hastanın sübjektif semptom skorları üzerinden nicel olarak ifade eder.

Geçerlik

Orijinal kaynakta geçerlik bilgisi belirtilmemiş olsa da, klinik bir tanı aracı olarak NPT'nin geçerliliği genellikle **kriter geçerliliği** (criterion validity) ve ayrıştırıcı geçerlik (discriminant validity) üzerinden değerlendirilir.

NPT'nin klinik geçerliliği, test sonuçlarının diğer bilinen alerji tanı yöntemleri (örneğin, deri prick testleri ve serum spesifik IgE seviyeleri) ile yüksek düzeyde korelasyon göstermesiyle kanıtlanmıştır. İyi bir geçerliğe sahip NPT, alerjik rinit tanısı konmuş hastalarda pozitif sonuç verirken, sağlıklı kontrollerde veya non-alerjik rinitli hastalarda negatif sonuç vermelidir. Bu, testin gerçekten nazal alerjik reaksiyonu ölçtüğünü gösterir. Ayrıca, tanısal doğruluk (sensitivite ve spesifisite) değerleri de NPT'nin klinik geçerliliğini destekleyen temel parametrelerdir.

Güvenirlilik

Kaynakta güvenirlik bilgisi yer almamasına rağmen, NPT gibi fizyolojik testlerin güvenirliliği genellikle **test-tekrar test güvenirliği** (test-retest reliability) ve **uygulayıcılar arası güvenirlik** (inter-rater reliability) ile sağlanır.

Test-tekrar test güvenirliği, aynı hastaya farklı zamanlarda uygulanan testlerin benzer sonuçlar vermesi anlamına gelir. NPT'de bu, özellikle alerji mevsimi döneminde veya stabil koşullarda uygulandığında önemlidir. Uygulayıcılar arası güvenirlik ise, farklı klinisyenlerin aynı hastadaki reaksiyonları değerlendirirken benzer sübjektif skorlar vermesi ve objektif ölçümleri tutarlı bir şekilde kaydetmesiyle sağlanır. Standardize edilmiş bir protokol (uygulanan alerjen dozu, uygulama hızı ve reaksiyon değerlendirme süresi) kullanmak, NPT'nin güvenirliliğini maksimize etmek için kritik bir gerekliliktir.

Faktör Analizi

Nazal Provokasyon Testi, genellikle psikometrik ölçeklerde oldu?u gibi maddelerden olu?an bir yap?ya sahip de?ildir; bu bir klinik prosedürdür ve sonuçlar? fizyolojik parametreler (rinomanometri, akustik rinometri) ve sübjektif semptom skorlar? üzerinden elde edilir. Bu nedenle, geleneksel **faktör analizi** (factor analysis) bu test için do?rudan uygulanabilir bir istatistiksel yöntem de?ildir.

Ancak, NPT sonuçlar?nın de?erlendirilmesinde, ölçülen farklı semptomlar?n (hap??rma, ka??nt?, ak?nt?, t?kan?kl?k) birbiriyle ne kadar ili?kili oldu?unu ve tek bir "Nazal Reaksiyon" yap?s? altında toplan?p toplanmad???n? incelemek amacıyla korelasyon analizleri yap?labilir. Klinik çal??malarda, objektif ölçümler (örne?in, nazal dirençteki art??) ile sübjektif semptom skorlar? arasındaki tutarlılı??ın incelenmesi, testin bile?enlerinin klinik olarak anlaml? olup olmadı??n? belirlemek için kullanılır.

Enstrüman (Ölçek Bilgileri)

Test Türü: Geli?tirme (Klinik Tan? Prosedürü)

Format: In Vivo Provokasyon Testi ve Semptom Derecelendirme (Ölçüm sonuçlar? ve sübjektif skorlaman?n birle?imi).

Mevcut Dil: Türkçe (Orijinal çal??ma dili).

Popülasyon Grubu: Alerjik rinit ?üphesi olan hastalar.

Ya? Grubu: Genellikle çocukluk ça?? sonrası (tan?sal i?birli?i gerektirdi?inden) ve yeti?kin popülasyon.

Popülasyon Detaylar?: Kronik nazal semptomlar? olan ve spesifik alerjenlere maruz kalma öyküsü bulunan bireyler. Test öncesinde antialerjik ilaç kullan?m?na ara verilmesi gereklidir.

Test Metodolojisi: Test, burun bo?lu?una standardize edilmi? alerjen solüsyonlar?nın artan dozlarda uygulanmas?n? içerir. Uygulama sonrasında, hastanın hap??rma, ka??nt?, ak?nt? ve t?kan?kl?k gibi semptomlar? belirli zaman aral?klar?nda sübjektif olarak skorlanır. Aynı zamanda, nazal hava ak?m? ve direnci **rinomanometri** gibi objektif araçlarla ölçülerek reaksiyonun ?iddeti belirlenir. Pozitif reaksiyon, hem semptomlarda hem de objektif ölçümlerde klinik olarak anlaml? bir art??la tan?mlanır.

Anahtar Kelimeler

Nazal Hiperreaktivite, Alerjen Provokasyonu, Rinomanometri, İmmünoloji, **Geçerlik**, **Güvenirlik**, Klinik Tanı.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilinmiyor

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yazın Adresi: Makalenin yayınlandığı tarihte yazarın bağlı olduğu kurum (Genellikle Kulak Burun Boğaz veya İmmünoloji Klinikleri).

Ünvanlar, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2006 (Makalenin yayınlandığı yılı).

Ünvanlar ve Ücret: Klinik bir prosedür olduğundan, uygulama izni ilgili sağlık kuruluşunun etik ve idari kurallara tabidir. Makalenin kendisi akademik yayın standartlarına tabidir. Telif hakları genellikle Türkiye Klinikleri Dergisi'ne aittir.

Erişim Linki: Çalışmanın özeti ve makale sayfasına erişim şu adresten sağlanmaktadır: turkiyeklinikleri.com

Kaynaklar

Özcan, M. (2006). Nazal Provokasyon Testi. *Türkiye Klinikleri Journal of Internal Medical Sciences*, 2(6), 16-19.

Türkiye Klinikleri. (Erişim tarihi:). Nazal Provokasyon Testi. <http://www.turkiyeklinikleri.com/article/en-nazal-provokasyon-testi-44737.html>

Nazal Provokasyon Testi Maddeleri

ÖNEMLİ: Nazal Provokasyon Testi, psikometrik bir ölçek değil, klinik bir prosedürdür. Bu nedenle, standart "maddeler" yerine, test sırasında hastadan toplanan ve skorlanan temel semptomlar ve objektif ölçüm parametreleri aşağıda listelenmiştir. Orijinal makalede spesifik bir Likert tipi ölçek maddesi seti sağlanmamıştır.

Sübjektif Semptom Skorları (Ölçülen Reaksiyonlar):

Hap??rma say?s? (?lk 10 dakika i?inde).

Nazal ka??nt? ?iddeti (0-3 veya 0-10 aras? g?rsel analog skalas? ile).

Burun ak?nt?s? (Rinore) miktar? (0-3 aras? derecelendirme veya toplanan sekresyon a??rl???).

Nazal t?kan?kl?k (0-3 aras? derecelendirme).

Objektif ?l?m Parametreleri:

Nazal Hava Ak?m? ve Direnci (Rinomanometri ile bazal de?ere g?re y?zdelik de?i?im).

Nazal Mukoza G?zlemi (Endoskopik olarak ?dem ve sekresyon varl???).

Akustik Rinometri ile nazal kavite hacim ?l?mleri.

ARABPSYCHOLOGY.COM